

■ poșta redacției
de horia gârbea

Viață zornăind prin culoarele timpului

Ion Andrei Vasilescu. Poemele dvs. mi se par emisia unei sensibilități reale ce nu găsește o formă adecvată în care să se exprime. Ezitați între mai multe formule, produceți uneori pasaje confuze. Nu sînteți destul de exigent cu textele dvs. și vă lăsați sedus uneori de lucruri ce par poetice „în sine”, dar sînt locuri comune: „cerul fără de început părea mai trist”, „singurătatea înmulțită cu doi” etc. Reproduc partea cea mai rezistentă a unui text și aștept lucrări mai concentrate și periate responsabil.

Eram

aveam să privesc florile devenind fruct și fructele devenind pom, într-o zi, fără să înțeleg ceva după care, a doua zi, pomii aveau să cadă pe pământ chiar dacă nu îi retezase nimeni iar cerul fără de început părea mai trist, chiar dacă nu murise nimeni iar norii erau mai grei chiar dacă nu îi apăsa nimeni și luna părea mai întunecată chiar dacă nu o umbrea nimeni iar soarele, fără nici un motiv rămase închis într-un nor nu așteptam nimic și nu așteptam pe nimeni: m-am născut singur, din singurătatea înmulțită cu doi, într-o speranță necontrolată de nimeni, de nimeni... iar acum, singurătate de om, lipită de singurătate de pom mă întreb: de ce și îmi răspund: de ce

Alexandru Ionuț Nicoară. Alergați după iepuri cam mulți și textele dvs. devin uneori foarte prolixе. Au tulbureala unui vin care nu a fost lăsat să se decanteze. Căutați să vă stăpîniți pornirea de a le încărca atît, cu tot ce vă trece prin minte. Reproduc totuși unul liric mai reușit. Proza nu m-a mulțumit deocamdată.

nostalgie

pe atunci visam și eram ireali ca extremitățile mării văzute de o sirenă pe timp de furtună; atît de ireali deveniserăm, că visurile noastre se materializaseră, devenind primăvară, devenind floare, devenind culoare, devenind soare și închizându-se în jurul nostru cu niște creneluri inexpugnabile, pe care imaginația, ajunsă între timp la vârsta maturității, în zadar își încerca cheile înțelegerii în vederea ieșirii din acea încercuire, căci, precum aveam să fi văzut, fuga dintre gratiile copilăriei seamănă cu un salt în afara ramei tabloului, seamănă cu tine, neînțelegere, seamănă cu tine, necunoaștere și cu tine seamănă, viață, zornăind prin culoarele timpului mai dezordonat decât o monedă

Ștefan Ciobanu. Cunoașteți părerea mea pozitivă despre înzestrarea dvs. în materie de poezie. Și grupajul trimis confirmă opinia mea anterioară. În acest loc nu pot să vă ofer decît ocazia de a publica un scurt text și speranța de a promova în viitor într-un spațiu mai generos.

azi iar nu scriu nicio poezie

ura! strigă imaginea mea din oglindă
ura! strigă pantofii că astăzi nu îi voi încălța
ura! strigă prietena de pe mess folosind o mie de emoticoane pe care o să le visez la noapte

ura! aș striga și eu dacă aș fi într-o cameră de hotel (la mare sau la munte cui îi pasă) ascultând ca pe un concert de mozart muzica tălpilor ei susținându-i trupul gol pe mocheta aspră ■

Aștept în continuare textele literare și opiniile dvs. la adresa e-mail: posta.romlit@gmail.com.

■ păcatele limbii de rodica zafiu

Amăgire și dezamăgire

Un citat reprodus în frumoasa carte a Ioanei Părvulescu, Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale (2011), ne atrage atenția asupra unei schimbări semantice destul de profunde, petrecute în intervalul unui secol.

E vorba de un fragment din articolul lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, „Ziarele în România”, publicat în *Satyru* din 13 februarie 1866: „ai crede că (...) auzi pe un Socrate, că vezi pe un Brutus. *Dezamăgește-te!* Ziaristul nostru el însuși e înoroiat în vițuiri, e scăldat în corupțiune, e înecat în abisuri!” (p. 32). Pentru cititorul de azi, surpriza este de a descoperi verbul *a dezamăgi* folosit în construcție reflexivă, la imperativ și având un sens pozitiv. Niciuna dintre aceste trăsături nu mai caracterizează utilizarea actuală a verbului, care a căpătat o orientare semantică predominant negativă: *a dezamăgi* pe cineva înseamnă, în româna de azi, „a-i înșela așteptările”, *dezamăgirea* asociindu-se prototipic cu sentimente de frustrare și întristare. Or, citatul de mai sus ne arată că pe la jumătatea secolului al XIX-lea *dezamăgirea* era (încă) o acțiune benefică, pentru că se opunea *amăgirii*, înșelării. Cineva putea, așadar, fi îndemnat *să se dezamăgească*, adică să se dezmeticească, să se trezească la realitate, abandonând o iluzie. Trebuie să recunoaștem că sensul vechi al verbului derivat este întrucâtva mai logic, mai previzibil decât cel actual, fiind deductibil din elementele sale componente. Există în română numeroase perechi antonimice (ca *a aproba* vs. *a dezaproba*) în care derivatul cu prefixul *dez-* are un sens contrar bazei sale. Postele antonime *a amăgi* și *a dezamăgi* și-au îndepărtat însă sensurile, fixându-se deopotrivă în sfera negativității: e rău și *să amăgești*, și *să dezamăgești*.

E interesant că dicționarele actuale nici nu mai pomenesc sensul vechi al cuvintelor *a dezamăgi* și *dezamăgire*. În DEX 2009, *a dezamăgi* este definit ca „a face pe cineva să-și piardă speranțele, iluziile; a deziluziona, a decepționa”; în *Dicționarul limbii române* al lui Laurian și Massim (1871), explicația era „a scoate pe cineva din amăgire”, iar exemplul oferit era tipic pentru acest sens: „Am fost mult amăgit, acum însă m-am dezamăgit cu totul”. Distanța dintre cele două

acceptii e vizibilă și în exemplele cuprinse în *Dicționarul limbii române* (DLR, serie nouă, tomul I, partea a 5-a, Litera D, 2007), chiar dacă autorii nu au simțit nevoia să le despartă, ci le-au prezentat ca pe un continuum. În secolul al XIX-lea, sensul pozitiv al *dezamăgirii* era clar mai ales pentru forma reflexivă a verbului.

De fapt, *a amăgi* (cărui a s-a atribuit un etimon grecesc sau latin) e un cuvânt vechi în limbă, atestat din primele texte românești, cu sensul „a vrăji, a înșela”. *A dezamăgi* a fost atestat mult mai târziu, în secolul al XIX-lea. Evoluția sa semantică s-a produs, probabil, sub influența unor modele străine, în primul rând, a verbelor din franceză care stau la baza sinonimelor sale actuale: *désabuser* (a *dezabuza*) și *désillusionner* (a *deziluziona*); și acestea au cunoscut de fapt, în timp, oscilații și schimbări semantice.

Exemplul verbului *a dezamăgi* este interesant, pe de o parte, pentru că dovedește cât de rapide și de puternice pot fi evoluțiile semantice, mai ales cele accelerate de calchiera unui model străin. E de așteptat ca, în ciuda criticilor și a protestelor, multe dintre calcurile actuale (din engleză, în epoca noastră) să se comporte la fel, fiind acceptate pe nesimțite de vorbitori, chiar dacă aduc schimbări majore față de sensurile înregistrate inițial de dicționare. Pe de altă parte, evoluția verbului este ilustrativă pentru dinamica unei anumite zone semantice a limbajului: cea a evaluării, a folosirii argumentative a cuvintelor, pentru a exprima sau a implica aprobarea ori dezaprobarea, lauda sau blamul. Conotațiile și sensurile pe care le asociem unor cuvinte nu pot fi mai stabile decât valorile, atitudinile și aprecierile noastre, oscilând adesea în jurul unor noțiuni ambigue. Iluzia, utopia sau fantezia sunt exemple perfecte de ambivalență, cărora li se atribuie când un rol pozitiv (ca ideal), când unul negativ (ca minciună). Ambiguitatea amăgirii se reflectă astfel, firesc, în ambiguitatea dezamăgirii. ■